

Posudek vedoucího

na diplomovou práci Michala Doležala

Trestní odpovědnost právnických osob a možnost jejich vyvinění prostřednictvím compliance programů

Zvolené téma diplomové práce je mimořádně aktuální a mimořádně společensky závažné.

Za cíl své práce si diplomant vymezil rozebrat doporučení nezbytná pro nastavení funkčního compliance programu, který bude jednak předpokladem pro případné vyvinění právnické osoby z trestní odpovědnosti podle § 8 odst. 2 písm. b) topo, respektive § 8 odst. 5 topo, ale který bude zároveň působit jako nástroj předcházení trestné činnosti v rámci fungování právnické osoby. Problematika související s institutem vyvinění přitom narostla na významu především s novelou topo provedenou zákonem č. 183/2016 Sb., který nabyl účinnosti 1. prosince 2016 a který mimo jiné rozšířil okruh fyzických osob, z jejichž protiprávních činů se může právnická osoba vyvinít.

Pole mého názoru se podařilo autorovi zvoleného cíle diplomovou prací o nadstandardním rozsahu zhruba 150 stran dosáhnout a předložená diplomová práce je zpracována na výborné odborné i literární úrovni. Její aktuálnost i hodnotu ještě zvyšuje okolnost, že autor diplomové práce mohl čerpat z pramenů anglo-amerických, resp. z pramenů systému common law, systému, ve kterém je trestní odpovědnost právnických osob tradičním institutem, a nikoliv novinkou atakující (úspěšně) kontinentální systém v posledních třiceti, čtyřiceti letech.

Předně je třeba uvést, že s pojmem „compliance“ a jeho případnou definicí pracují odborná literatura, případně judikatura. Tento pojem vznikl v právním systému common law a vychází z anglického slova „comply“, tedy dodržovat nebo jednat v souladu.¹ Pro tento termín nebyl dosud objeven (určen) ani český ekvivalent. Ani zákon o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim ani trestní zákoník neobsahují výklad tohoto pojmu.

V souvislosti s trestní odpovědností právnických osob se ustálil výklad, že tento pojem vyjadřuje soulad mezi činností vykonávanou právnickou osobou a obecně závaznými právními předpisy, vnitřními předpisy společnosti a etickými standardy. Smyslem compliance programů je podchycení a analýza některých závazných pravidel regulujících činnost právnické osoby a jejich promítnutí do vnitřních postupů a procesů právnické osoby tak, aby bylo dosaženo legálního a etického podnikání, resp. dosažena legální a etická činnost právnické osoby.

¹ Sousedství „in compliance with st.“ se překládá jako „být v souladu s něčím“.

Na základě novely zákona o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim provedené zákonem č. 186/2016 Sb., která nabyla účinnosti 1. 12. 2016, se může právnická osoba vyvinut v širší míře než podle předchozí právní úpravy.

Diplomová práce má logickou osnovu, podle které autor postupuje od obecných kriminologických a trestněprávních východisek (historie zavedení trestní odpovědnosti právnických osob, druhy – koncepce odpovědnosti, pojem právnické osoby aj.) až ke konkrétní české právní úpravě a k samotné problematice compliance programů, ke které se dostává v zhruba až ve dvou třetinách textu. To je ovšem jediná výtka, kterou vůči předložené diplomové práci uplatňuji (disproporce vzhledem k vlastnímu obsahu diplomové práce). Ovšem s ohledem na to, že práce rozsahem převyšuje dané parametry, je vlastní problematice compliance programů věnována i tak naprosto dostatečná pozornost.

Diplomová práce vychází z rozsáhlého souboru použitých pramenů. Mnohé jsou cizojazyčné, což pochopitelně práci zhodnocuje. Autor pochopitelně použil i internetových zdrojů a publikovanou judikaturu. Obsahem práce jsou i dvě přílohy zachycující pozměňovací návrhy k dnes již „vyhlášené“ novelizaci topo, která přinesla nové ustanovení § 8 odst. 5 topo. S použitými prameny diplomant pracoval korektně a kreativně. Správně odkazuje i na judikaturu.

Diplomová práce obsahuje všechny formální požadavky (abstrakt, klíčová slova etc.).

Po věcné stránce zpracoval autor dané téma podrobně, odborně, pečlivě, srozumitelně. Je třeba si uvědomit, že téma trestní odpovědnosti právnických osob je mimořádně obtížné ke zpracování, protože práce musí mít nutně interdisciplinární charakter, což diplomová práce Michala Doležala splňuje.

Diplomová práce rozhodně splňuje předpoklady k ústní obhajobě. Doporučuji, aby se při ústní obhajobě autor zabýval otázkou, jakými jinými možnostmi (než přijatou dikcí § 8 odst. 5 topo) by bylo možné dosáhnout stanoveného cíle, tj. omezit rozsah trestní odpovědnosti právnických osob.

Hodnocení diplomové práce: výborně

